

Zbornik dalmatinskih klapskih pjesama izvedenih na festivalima u Omišu od 1967. do 1976. Urednici Krešimir Kljenak i Josip Vlahović, Festival dalmatinskih klapa Omiš, Omiš 1979, 532 str.

Zbornik je ogledalo deset uzastopnih godina omiškog festivala, manifestacije koja je od skromnih i neobaveznih početaka prerasla u zaštićeno i popularno te nadasve značajno kulturno i folklorističko zbivanje, koje je reafirmiralo dalmatinsko klapsko pjevanje, razotkrilo razna pitanja o njemu i time potaklo stručne rasprave o problemima dalmatinske klapske pjesme.

Sadržaj zbornika — 217 notnih zapisa napjeva i stručni prilozi koji osvjetljavaju dalmatinsku klapsku pjesmu iz raznih aspekata — višestrukog je značenja. Iako u njemu nisu zabilježene sve pjesme izvedene u navedenih deset godina (na prvim festivalima program nije sustavno registriran i dokumentiran), zbornik sadržava dovoljno građe za upoznavanje dalmatinske klapske pjesme u određenom razdoblju. Zbirka napjeva ujedno može poslužiti kao priručnik voditeljima klapa kao i ostalim pjevačkim grupama (osobito iz unutrašnjosti) koje žele uvježbati i izvoditi dalmatinske klapske pjesme. K tome, dokumentirano gradivo zbornika dobra je osnova za daljnja istraživanja problema ovog vokalno-glazbenog oblika.

Podaci i dio notnih zapisa pjesama izvedenih na omiškom festivalu dobiveni su od samih klapa ili njihovih voditelja. Pjesme čije notne zapise festivalski Odbor nije uspio sakupiti, za zbornik su transkribirala četvorica istaknutijih voditelja klapa — Ljubo Stipišić, Duško Tambaća, Eduard Tudor i Josip Veršić. Kako se transkribiralo prema magnetofonskim snimkama programa omiškog festivala, notni zapisi tih pjesama imaju ujedno i dokumentarni značaj. Poznato je da klape često izvode harmonizirane i obra-

đene dalmatinske pjesme čiji su zapisi već objavljeni u raznim zbirkama (npr. »Pisme starog Trogira« te zbirke Dinka Fija i Frane Tralića). Stoga se uz dio notnih zapisa u ovom zborniku upozorava na objavljene harmonizacije tih pjesama u spomenutim zbirkama.

Ukratko o uvodnim tekstovima zbornika koji prethode i upotpunjuju zbirku napjeva. Nakon poetske »Riječi o ljudskom glasu« Jure Kaštelana i uvodnih napomena izdavača, slijedi tekst Željka Rapanića »Deset godina Festivala dalmatinskih klapa« u kojemu je kronološki prikazan razvoj i postignuća ove manifestacije.

Jerko Bezić u prilogu »Dalmatinske klapske pjesme kroz deset godina omiškog festivala« određuje dalmatinsku klapsku pjesmu u odnosu na širu dalmatinsku gradsku pjesmu i sveukupnu folklornu glazbu u Dalmaciji, navodi osnovna glazbena obilježja i pitanja u vezi s njezinim izvodenjem. Ujedno nas upoznaje s načinom objavljivanja građe u zborniku te predstavlja rezultate klasifikacije dalmatinskih klapskih pjesama koja je izvršena prema dva osnovna kriterija:

1. prema vrstama napjeva (npr. dalmatinska tradicionalna klapska pjesma, pjesma s elementima crkvenog pjevanja, pjesma s elementima talijanske, odnosno šire mediteranske melodike, komponirana dalmatinska klapska pjesma itd.) i
2. prema načinima oblikovanja napjeva (npr. spontano klapsko pjevanje, jednostavna harmonizacija, obrada itd.).

Fleksibilnost predložene klasifikacije je u tome što je u nju uključena i mogućnost kombiniranja više elemenata različitih osnovnih vrsta napjeva, pa tako ona sadržava ukupno 28 različitih vrsta napjeva (osnovne vrste i podvrste nastale međusobnim kombiniranjem prvih),

odnosno 9 različitih načina oblikovanja napjeva. Ovako razrađena klasifikacija uvažava i ujedno jasno upućuje na višeslojnost dalmatinskih klapskih pjesama.

Kraći prilog Radovana Vidovića »O tematici, jeziku i versifikaciji festivalskih pjesama« iznosi rezultate analize tekstova klapskih pjesama, koja se temelji isključivo na čitanom, a ne pjevanom tekstu.

Potrebno je posebno upozoriti i osvrnuti se na način na koji su klapske pjesme u ovom zborniku objavljene i predstavljene. Čitava grada raspoređena je prema vrstama napjeva dalmatinskih klapskih pjesama. Uz pregledne, pretežno četveroglasne notne zapise, dopunjene dinamičkim i agogičkim oznakama kao i oznakama za tempo izvođenja, posebno je otisnut sveukupan tekst pjesme sa svim ponavljanjima i umecima koji se oblikuju prilikom pjevanja, a posebno »čisti« tekst bez ponavljanja i umetaka u obliku prikladnom za poetsku formalnu analizu. Pregledno grafičko rješenje omogućuje vrlo lako snalaženje u prilično razrađenom sustavu osnovnih dokumentarnih podataka (redni broj i godina festivala, naziv klape i mjesto djelovanja, imena voditelja klape, zapisivača, kompozitora, odnosno obrađivača) i stručnoanalitičkih podataka (vrsta napjeva, načini oblikovanja napjeva i stiha, usporredbe i posebne napomene, objašnjenja manje poznatih riječi). Velika je prednost što se svi ti podaci nalaze neposredno uz zapis samog napjeva jer na taj način daju potpuniju i jasniju predodžbu o određenoj klapskoj pjesmi.

Na kraju zbornika priložen je kronološki pregled festivala s popisom klapa sudionica, zatim abecedno kazalo klapa i kazalo mjesta iz kojih su klape nastupale na omiškom festivalu te abecedni popis pjesama po prvom stihu.

Grozdana Marošević

Historische Volksmusikforschung. Kongress-Bericht Medulin 1979. Referate der 6. Sitzung der Studiengruppe zur Erforschung und Edition historischer Volksmusikquellen, Herausgegeben von Alois Mauerhofer, Musikethnologische Sammelbände. Historische Volksmusikforschung, Band 5, Akademische Druck- und Verlagsanstalt, Graz 1981, 212 str.

U biblioteci Musikethnologische Sammelbände po drugi put su objavljeni radovi sa zasjedanja Studijske grupe za istraživanje i izdavanje historijskih izvora o folklornoj glazbi Međunarodnog savjeta za folklornu glazbu (International Folk Music Council — IFMC), ovaj put riječ je o referatima sa šestog zasjedanja koje je u organizaciji Zavoda za istraživanje folklorizma iz Zagreba održano u Medulinu 1979. godine.

Ova studijska grupa osnovana je 1967. godine zbog narasle potrebe historijskog fundiranja etnomuzikologije, u čijim je istraživanjima aspekt povijesnosti bio zanemaren uslijed teškoća koje su u povijesnom pristupu prisutne zbog malobrojnosti izvora o folklornoj glazbi u prošlosti. Upravo ova ograničenja u pogledu izvora podržavala su dulje vrijeme poimanje etnomuzikologije kao ahistorijske discipline koja ne može znanstveno spoznati i interpretirati folklornoglasbene pojave u prošlosti, odnosno objasniti njihov povijesni razvoj. Mogućnosti povijesnog istraživanja folklorne glazbe na osnovi direktnih izvora (notnih zapisa) doista su objektivno ograničene (osobito za razdoblja prije 17. stoljeća), pa je i inače nužno uvažavanje posrednih izvora dobilo u istraživanju folklorne glazbe posebno značenje. Kako je jasno da je za valjanu interpretaciju potonjih izvora potreban interdisciplinarni pristup, u rad Studijske grupe su osim etnomuzikologa uključeni i drugi stručnjaci — etnolozi, povjesničari, sociolozi, istraživači usmene književnosti i dr.

Glavna tema međulinskog zasjedanja bila je »istraživanje direktnih